

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. The first and the oldest Slovene newspaper in America.

Ustanovljen leta 1891. Established 1891.

Ishaja vsak dan razun nedelj, ponedeljov in dnevoj po praznikih. Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Published by: EDINOST PUBLISHING CO.

Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Table with subscription rates: Za celo leto \$5.00, Za pol leta 2.50, Za četrt leta 1.50.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Kuba

V centralnih in južnih ameriških državah je že običaj, da so razne državne revolucije na dnevnem redu.

Vzrok večini nemirov v centralnih in južnoameriških državah tičijo največ v gospodarskem podjarmljenju, ki prihaja iz tujih držav.

O bivšem kubanskem predsedniku Machado, ki je moral pobegniti pred kakim mesecem iz Kube, je znano, da je vladal z veliko tiranijo.

To od ene strani. Na drugi strani pa se širi med Kubanci sovraštvo proti Združenim državam. To mnenje širijo deloma Španci in drugi radikali na Kubi.

Dokler bo ameriški kapital na Kubi, ni niti misliti, da bi Združene države dopustile, da bi na Kubi zavladali radikalni elementi.

Nekdo mora biti neprestano v ospredju. To je človeška narava. V Evropi sta za enkrat Hitler in Mussolini.

ŽALOSTNI PRIZORI

Milwaukee, Wis. Kaj vse pove milvaški turist Mr. Walter Becherer, Manager First Wisconsin National Banke, ki je zadnji mesec potoval po notranosti Sovjetske Rusije.

med nami ljudje, ki hvalijo Sovjetsko Rusijo in njen sistem, kjer, kakor taki pravijo, ni brezposelnih in kjer so vsi enaki.

NOVICA Z GRİČKA SV. TEREZIJE

Johnstown, Pa. V nedeljo večer dne 27. avgusta se je poslovl od nas č. g. Avguštin Svete, OFM. Bil je vedno ponizen in uljuden gošpod, vnet za vse dobro fare sv. Terezije.

NEWYORČANOM NA ZNANJE

New York, N. Y. Vse farane sv. Cirila, kakor tudi vse druge rojake v Greater New Yorku in okolici najuljudneje vabimo na našo prireditel v cerkveno dvorano na Osmi cesti.

POPRAVEK

V zadnji dopis iz Bridgeville, Pa., ki je bil priobčen v tem listu v petek, 8. septembra, so se vrinile dve neljubi pomoti.

14. septembra, kar ni prav, ker piknik bo v nedeljo, 17. septembra. — Druga pomota je ta, da je v istem dopisu brati, da je bila v bolnici Ivana Lulek, kar seveda ni prav, ker je bila v bolnici Ivana Lukek.

TO IN ONO

DETEKTIV USTRELIL BANDITA

Chicago, Ill. — Več blokov daleč sta dva detektiva zasledovala preteklo sredo neki avto, o katerem sta sumila, da je ukraden, dokler ga nista končno dohitela na Independence Blvd. in 5th Ave., kjer se je moral ustaviti zaradi rdeče luči.

NEVARNI IZUMI

Ugleden španski veleposestnik je sklenil postaviti v svoji graščini spomenik največjemu dobrotniku človeškega rodu: Po dolgem uganjanju se je odločil za Mr. Gilleta, znanega izumitelja varnostne britve.

70 LET BORBE ZA STRATOSFERO

Sedemdeset let se že vrši boj za stratosfero in šele prof. Piccard je imel srečo, da je dosegel v tem pogledu pozitivne uspehe.

L. 1875. so zleteli Tissandier, Sirel in Croce-Spinelli Sirel in Croce sta se pri pristanku ubila. Balon je dosegel višino 8000 m.

L. 1901. sta vzletela Suering in Berson drugi in dosegla 10.800 m. Prvi stratosferni vzlet.

L. 1927. American Grey. V balonu se je med vožnjo pojavila napaka, zaradi česar je skočil Gray s padalom na zemljo.

L. 1929. Neuenhoefer z Junkersovim letalom, registrirana višina 12.739 m.

L. 1930. Souček z lahkim letalom. Registrirana višina 18.157 m.

L. 1931. Piccard, v prostem balonu z aluminijasto kroglo, 15.781 m.

L. 1932. Piccard, 16.500 m. Tu bi veljalo še omeniti, da so l. 1911. v Paviji spustili v zrak registrirni balonček, ki je dosegel višino 35.000 m.

— Tako! No, zdaj vemo, kdo je kriv vse revščine na svetu. Kdo drugi kakor cerkve! Vidite, bolj ko je kdo revin in manj ko ima, večji podpornik cerkve je.

VEČERNE ŠOLE ZA ODRASLE

Šest večernih šol za odrasle — dve na vsakem koncu mesta Chicago — bo otvorjenih dne 18. septembra. Zapisovanje oz. priglasjanje v te šole traja 14 in 15. septembra in sicer od 6:45 do 9:45 večer.

Vsem tem, ki se na teh šolah učijo in dobijo koncem leta pričevala, da so se dobro učili in izučili, je pripoznano od North Central Association za šole in kolegije, da s tem pričevalom, če želijo, lahko nadaljujejo svoje študije na katerem koli kolegiju ali univerzi.

Vsa pisma in pošiljatve naslovite na: John Jerich (V pisarni Amerikanskega Slovencea) 1849 W. CERMAK RD. CHICAGO, ILL.

Kakoršen mož — take besede...

Za listnico uredništva vsakega lista je odgovoren urednik dotičnega lista, ki jo objavi. Tudi urednik "Prosvete" jo je objavil že dni v svoji 172. številki lista.

— Tako! No, zdaj vemo, kdo je kriv vse revščine na svetu. Kdo drugi kakor cerkve! Vidite, bolj ko je kdo revin in manj ko ima, večji podpornik cerkve je.

Pečena gos. — Gospoda Golob in Kovač sedita v gostilni in kvartata. Prismoli se jima za hrbet kubic in z velikim zanimanjem gleda njuno igro.

Težka pomoč. — Sodnik: Pri vas je to že enajsti slučaj, da ste ukrali damsko torbico. — Obtoženec: Če pa v njih nikdar nič ni bilo, g. sodnik.

Svarilo. — Žena: Ali ne čuješ gospoda župnika vedno pridigovati: Pijanci pridejo v pekel! In ti se ne pobojšaš!

RITE "AMER. SLOVENCINA" naj pove že takrat ko se vpiše, v čem se misli izučiti.

"TARZAN IN ZLATI LEV"

(93)

(Metropolitan Newspaper Service) Napisal: EDGAR RICE BURROUGHS

Kakih sto kropic divjakov je potem skrivaj spremljalo Estebana ob bregu, dokler so dehalo ni ustavilo ob nizkem obrežju. Na sroču, kakor je mislil Španec, je ravno tam segala močna veja nekoga drevesa, prav do vode.

Spravili so ga z drevesa, še preden je mogel pomisliti, kaj je z njim. "Aha, Tarzan, mož od opic, največadnje sem te le vjel," se oglasi vojda Obabe. Seveda, Esteban ni razumel niti besede.

Velike priprave so se vršile v taboru divjakov, radi bližajoče gostije. Mrzel pot je obilval Estebana, ker je le predobro vedel, kaj pomeni velik kotel in na ogenj, ki so ga kurili.

Neli noveden divjak je pristopil bližje in praznovorno buljil v čarovnika, pa zopet v poglavarja Obabe. Tedaj reče Obabe: "On je Tarzan od opic."

ROMANJE SLOVENCEV NA SV. GORO

MARIJA, KRALJICA SLOVENCEV!

Marsikatera lepa poteza slovenskega naroda je zginila v divjem vrtnu v težnji za obstoj, bogastvom in srečo v naših novi domovini. Ena poteza pa je še ostala: Ljubezen do naše dobre skupne matere Marije, katero nam je naša globoko verna mati vcepila v nežni mladosti v naša otroška srca.

Da je temu res tako, so pokazali Slovenci na Delavski dan, ko so se zopet zbrali v velikem številu na Sv. Gori (Holy Hill), da bi počastili Marijo in se ji znova priporočili za nadaljno varstvo.

Na ta dan imajo sheboyganški Slovenci skupno romanje, katerim se vedno pridružijo njih soselje iz Milwaukee, West Allis in drugi. Ob deseti uri je njih maša, da lahko vsako od pravam času tja pride. In to že več let iz Sheboygana.

Letos je imel peto sv. mašo preč. g. Fr. Missia, semeniški profesor iz St. Paula, kakor tudi pete litanije, katere so sledile pomenljivemu in dobro zamišljenemu govoru preč. g. Rud. Potočnika. Kakor vedno, tako je tudi letos priskočil na pomoč preč. g. Ant. Schifferer. Bil je zgodaj tam, da je vsakdo imel priliko prejeti sv. zakramenta.

za njih trud in sodelovanje. Gotovo Marija ne bo pozabila članov cerkvenega zbora sv. Cirila in Metoda, ker vsakokrat povisajo to slavnost z lepim petjem. Preč. g. Missia se na to dobro razume, ker je sam profesor petja v semenišču že nad 25 let in poleg tega izvrsten pevec in organist. Ta se je izrazil, da je to najboljši, če tudi po številu ne najmočnejši slovenski zbor.

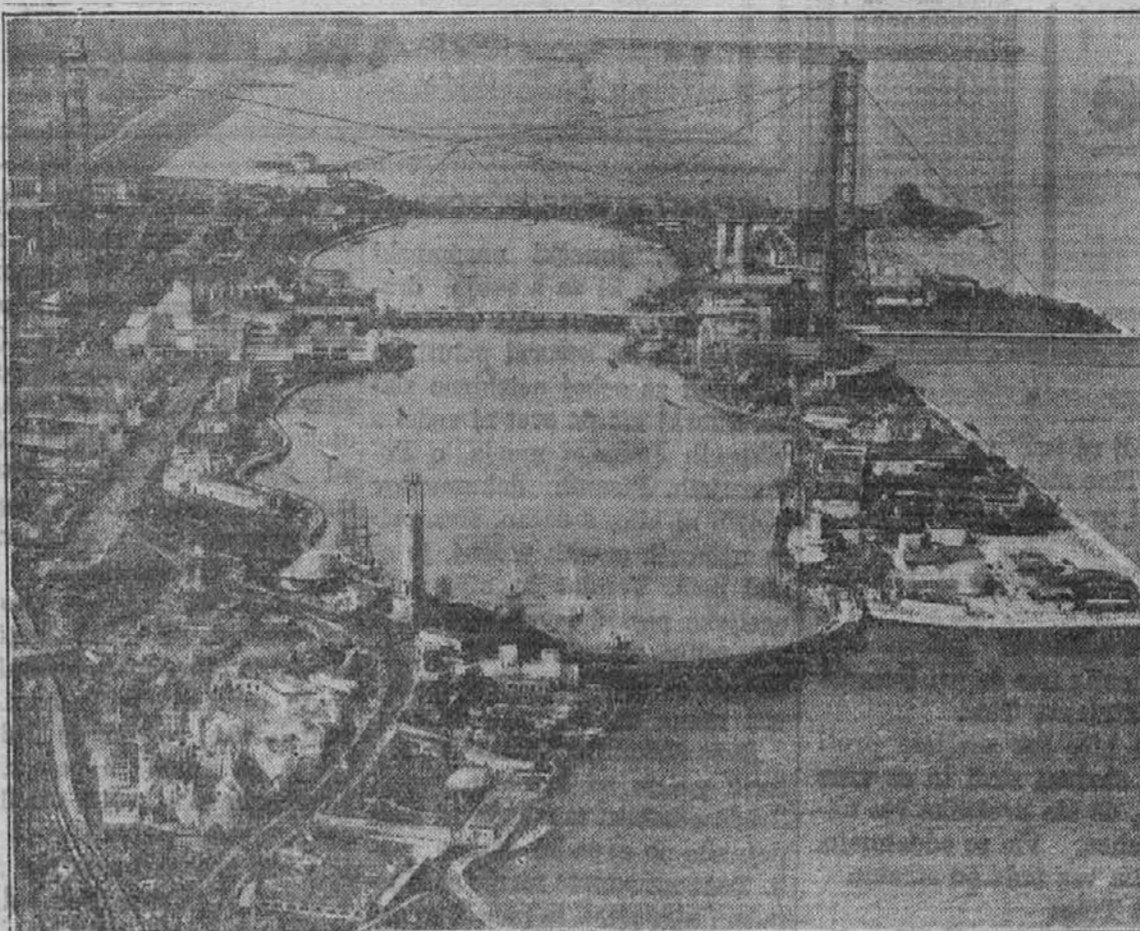
Kako milo postane človeku pri srcu, ko se iz visokega kora med zvokom lepo donečih orgel razlije po velikem svetogorskem svetišču lepa slovenska Marijina, stara, a vendar vedno nova pesem: "Marija, skoz življenje voditi srečno znaš". Ob zvokih te pesmi mora četudi drugače trdo srce čuti, kaj nam je Marija in kam nas vodi: skozi viharno življenje v pristanišče miru in veselja. Da Slovenci, le ostanimo zvesti sinovi naše dobre Matere. Potem se nam ni treba bati. Marija nam bo stala na strani v bridkih urah življenja in nas po končanem trpljenju zmago-slavno privedla v našo pravo domovino — nebesa.

Slovenski romar.

Op. ured.: — Rev. Francis Missia, v sorodstvu z edinim slov. kardinalom (pokopan na Sveti Gori pri Gorici), je bil kot profesor gregorijanskega petja v St. Paul Seminary presenečen s krasnim petjem sheboyganškega cerkvenega zbora za njegovo 25letnico.

Naj Marija prav bogato nagradi preč. g. župnika J. Čerreta, da nam vedno oskrbe skupno romanje, da se naša ljubezen do Marije zopet poživljuje in vnožuje milostne in čudodelne podobe, kakor tudi prej omenjene č. gospode

ZRAČNI POGLED NA SVETOVNO RAZSTAVO

Na sliki vidimo severno polovico prostorov svetovne razstave, ki je do zdaj privabila 1,2 milijarde ljudi v Chicago. Na desni je takozvani Northern Island, umetno napravljeni otok, ki ga trije mostovi vežejo s celino.

Rockspringške novice

Odporna noč in dan so groba vrata, a dneva ne pove nobena prat'ka, — poje naš Prešeren. Dalmatinski rojak, Joe Katič, oče sedmih otrok, je sel 7. septembra zdrav na delo v jama. Še pol dneva ni bil na delu, ko ga prosto navzdol drveči voz zadene in dobesedno zmečka. Pogreb se je vršil ob obilni udeležbi njegovih rojakov, prijateljev in znancev. Pokoj njegovi duši, preostalih naše sožalje! V resnici, ne vemo ne ure, ne dneva. Zato: nagle in neprevide smrti, reši nas, o Gospod!

Po pardnevni boleznini se je za vedno poslovil od svoje družine tukajšnji faran, madžarski rojak, Steve Havrilo, ki je podlegel posledicam operacije. Na prsnem raku je bolehal več let slovaška rojakinja Mrs. John Stecz, dekler je ni smrt rešila strašnega trpljenja. Zapuščata moža in dve hčerki.

Pa ne samo teh žalostnih novic ve poročati dvomesečna rockspringška kronika, ampak tudi nekaj veselih. Poleg tega, da je bilo sprejetih v tem času pet novih faranov, oziroma farank, se je ustanovilo tudi nekaj novih družin. Rudolf Jelovšek se je poročil s Kristino Šifler. Lino Zakič, hrvaški rojak, je pripeljal pred oltar kot svojo življenjsko družico slovensko deklo Ano Berčič. Obe ma paroma častitamo in želimo božjega blagoslova za dušo in telo!

Po paimesečnem zdravljenju v bolnici, se je Mrs. Blaž Bernard vrnila na svoj dom, kjer se zdravi težko bolno nogo. — Družina Marijan Bučan je odšla v Pensilvanijo, kjer si bo ustanovila svoj dom. Daj Bog, da bi jim šlo na novem domu vse po sreči!

20. avgust je bil za naše katoliške farmarje in ranchman tam okrog Boulderja pomemben dan, ko so po osmih letih zopet imeli v svoji sredini — pri Bertonceljnu — sv. mašo. Pri tej priliki naj omenim, da sta kaj zanesljiva kazipota Mrs. Fr. Potočnik in Mr. Frank Fortuna.

ROCKSPRINGŠKE NOVICE

V fari imamo tudi dve CCC laborišči, Rooseveltove gozdarje, ki so oddaljeni 110, oziroma 150 milj od Rock Springsa. Te je treba tudi včasih obiskati, kar pa ni prav lahko zaradi precejšnje daljave. Videti je, da so fantje in možje tam zadovoljni, le preseliti se bodo morali kmalu proti jugu. Ko sem jih obiskal 21. avgusta, je bil tam naokrog sneg in mrzlo tako, da se pod šestimi plah-tami nisem nič preveč topla počutil, da ne rečem naravnost, da me je zeblo. Ko grem v septembru zopet obiskat te kempe, se pa čisto lahko zgodi, da pače čez noč že par čevljev snega. To je vzrok, da se bodo morali preseliti na jug kot ptice selivke.

Náš benediktinec Fr. Alojzij Potičnik, ki je bil pred veliko nočjo odšel zopet nazaj v Canon City, Colo., je 15. avgusta napravil večne obljube — zato "naš benediktinec". Da bi ga le Bog ohranil pri dobrem zdravju! Dan pozneje je pa

Na zanimivejše vesti so v Amer. Slovencu; čitajte ga!

DVA NASPROTNIKA

Na desni je bivši pomožni državni tajnik, profesor Moley, ki tega v roko drž. tajnika Hullu. Med obema je zadnje mesce prišlo do nesoglasja, in to je bil baje glavni vzrok, da je Moley resigniral.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI GLEDE NRA

National Recovery Administration (NRA) je ustanovila posebne urade, ki tolmačijo in razlagajo probleme v zvezi z industrialnimi "codes". Tu so nekatera tipična vprašanja in odgovori iz izkušnje newyorškega urada NRA.

Ure dela v avtomobilski industriji

VPRAŠANJE: Koliko ur na teden smejo delavci v avtomobilski industriji delati pod NRA?

ODGOVOR: "Code" za avtomobilsko industrijo ustanavlja 35 ur dela na teden, ali v časih visoke produkcije smejo delavci biti zaposleni tudi dalje, nikdar pa več kot šest dni ali 48 ur v vsakem tednu. Za vsa dobo veljavnosti koda pa povprečni delavni teden ne sme prekašati 35 ur.

Najmanjša mezda je 43 centov na uro v mestih čez 500 tisoč prebivalcev, in od 40 do 41 in pol centa v drugih mestih.

Vajenci ne smejo dobiti manj kot 87 in pol od sto tega minimuma in njihov število ne sme znašati več kot 5 od sto vseh delavcev v dotični tovarni.

Deloma zaposleni delavci

VPRAŠANJE: Koliko plače smejo najmanj dobiti delavci, ki so zaposleni le za del tedna?

ODGOVOR: Morajo dobiti vsaj toliko kolikor razmerno delajo. Ako n. pr. maksimalni

teden je 40 ur in minimalna mezda za to je \$30 in dotični delavec dela le 20 ur na teden, tedaj mora vsaj dobiti \$15.

Pomočniki v gazolinskih postajah

VPRAŠANJE: Zaposlen sem v gazolinski postaji, kjer delam od 6. zjutraj do 6. zvečer in sem prost vsako drugo nedeljo popoldne. Dobim \$10 na teden in tu pa tam napitnine. Kako bo "code" to spremenil?

ODGOVOR: Pomočniki v gazolinskih postajah, ki prekrbujejo odjemalce z gazolinom in oljem, so pod "petroleum code", ki dovoljuje 40 ur dela na teden ob minimalni plači \$15 na teden.

Delavci v restavracijah

VPRAŠANJE: Slišal sem, da sme lastnik restavracije zahtevati od svojih delavcev, da plačajo za kar jedo. Koliko smejo zaračunati? In ali so napitnine vračunjene v minimalno mezdo natakarc?

ODGOVOR: Delodajalec mora plačevati natakarcim ne manj kot 25 centov na uro za ne več kot 48 ur dela na teden. Napitnine ne prihajajo niti kor v poštev. Kar se tiče plačila za jedi, uživane od zaposlencev, se ne sme zaračunati več kot 25 centov za vsak obed, nikdar pa več kot \$3 na teden. Kasneje je bila ta točka spremenjena v toliko, da sme gospodar zahtevati plačilo za jedi le tedaj, ako je bilo to v navadi pred 1. julijem 1933.

VPRAŠANJE IN ODGOVOR GLEDE NRA

Profesionalci niso pod NRA

VPRAŠANJE: Ali se razni industrialni kodi raztezajo tudi na zdravnike v bolnišnicah, inženirje, arhitekto, pisarniške vodje, itd.?

ODGOVOR: Profesionalci in eksekutivi, ki dobivajo več kot \$35 na teden, so izključeni iz omejitev glede ur dela.

Prodajalnica brez pomočnikov

VPRAŠANJE: Sem lastnik prodajalnice, ki jo sam upravljam s pomočjo svoje žene. Ali morem dobiti Plavega Orla?

ODGOVOR: DA.

40 ur v treh dneh

VPRAŠANJE: Vozim tovorni avtomobil in delam sedaj po 40 ur na teden v šestih dneh. Upravitelj trdke pa namerava, da bi delal teh 40 ur v treh dneh. Ali je to zakonito pod NRA?

ODGOVOR: Ne. Kaj takega bi se smatralo kot prekršitev koda.

Delo čez ure

VPRAŠANJE: Ako delavec je voljan delati čez ure, sme gospodar to dovoliti, ne da bi prekršil koda?

ODGOVOR: Svaha NRA je povečati zaposlenost potom znižanja delavnih ur. Zato ga ne simpatizira z brezpotreb-nim čezurnim delom.

Prodajalci z naslovom "managerja"

VPRAŠANJE: Ali smo prodajalnica pomakniti kar čez noč vse svoje pomočnike v čin managerja, da tako vzdržuje dolge ure ob isti plači?

ODGOVOR: To je pretveza in je proti duhu in svrhi NRA politike. Take slučaje treba prijavljati uradu za pritožbe (Bureau of Complaints) lokalne uprave NRA.

NIRA in NRA

VPRAŠANJE: Ali je NIRA in NRA ista stvar in kaj pomenjajo te črke?

ODGOVOR: NIRA je kratica za National Industrial Recovery Act (zakon, ki je uvedel NRA). NRA je kratica za National Recovery Administration (federalna uprava, ki izvršuje ta zakon).

Profitirstvo pod NRA

VPRAŠANJE: Znano je, da nekatere trdke so povisale cene daleč čez stroške, ki jim jih je naložil industrijski kod. Ali kdo nadzira tako profitirstvo?

ODGOVOR: Ravno v to svrho je bil ustanovljen takozvani Consumers Advisory Board, ki je del NRA. V ta svet spadajo razni strokovnjaki ameri-

škega zadržarstva. Ta urad je že izvršil študije glede stroškov produkcije in distribucije kruha.

Pritožbe

VPRAŠANJE: Več kot dvajset ljudi je zaposlenih v podjetju, kjer delam. Podjetje se ponaša s Plavim Orlom na oknu, mi pa še vedno delamo 48 ur na teden in dobivamo od \$8 do \$10 na teden. Kaj naj storimo?

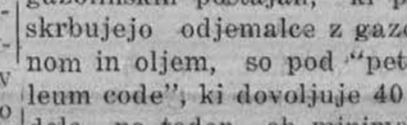
ODGOVOR: Ako ste v New Yorku, pišite na Bureau of Complaints v sedežu mestne NRA (Pennsylvania Hotel). — Slični uradi za pritožbe so v drugih mestih.

ISKANJE PETROLEJSKIH LEŽIŠČ Z BREZZIČNIMI VALOVI

V zadnjem času so izvršila dva učenjaka, dr. Tripp in dr. Machts, celo vrsto poskusov s posebno metodo za raziskovanje zemeljske notranjosti z električnimi valovi. Uspelo je jima, da sta s to metodo ugotavljala nevidne razpoke pod zemeljsko površino. Aparatura, ki sliči v glavnem radijskemu sprejemniku, kaže v bližini takšnih razpok karakteristično porast toka, ki ga beleži občutljiv merilec. Z večjim številom meritev je mogoče določiti zelo natančno lego in druge posebnosti razpok. Ker so v ozemlju, kjer sta izvršila svoje poskuse, manjša in večja ležišča petroleja, je bilo mogoče izpopolniti to metodo tudi za ugotavljanje teh ležišč, kar je seveda velikega gospodarskega pomena.

V SPOMIN

prve obletnice smrti našega nad vse ljubljenega sina

FRANKA BLATNIK.

Leto dni je minilo 7. septembra, odkar si se ločil od nas. Prišli smo k tvoji gomili in kleče mislili na te. Skozi poletje smo sadili rožice na tvojem grobu in jih s solzami zalivali. — Oh, kako radi bi še enkrat videli tvoje obličje in slišali tvoj glas. Toda ni te več med nami. Četudi pa si odšel za večno od nas, še vedno mislimo na te in živel boš v našem spominu, dokler se zopet ne združimo s teboj onkraj groba.

Žalujoči ostali:
Tvoji starši, bratje in sestre.
Spring Valley, Ill., 7. sept. '33.

OTROKA DOBIL NAZAJ

Pred kratkim se je pred nekim čikaškim sodiščem obravnaval slučaj, ko je neka bolnišnica ohdržala novorojenega otroka, ker oče ni mogel plačati stroškov. Sednik pa je odločil, da se mora otrok takoj vrniti očetu, poleg tega je pa še zagrozil ravnatelju bolnice z ječo.

Jacob Gerend Furniture Co.
704-706 West 8th Street, Sheboygan, Wis.
Priporočamo naš pogrebnik zavod. Dobite naše podvigne in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po zmernih cenah.
Telefon: 377-J — 4080-W.

V uradu "Amer. Slovenca"

- lahko kupite Money Ordre od American Express Company;
- lahko pošljete denar v stari kraj po dnevnem kurzu;
- lahko plačate vaše račune za luč in plin;
- lahko dobite raznovrstne informacije kot:
 - o potovanju v stari kraj, ali kamorkoli, in
 - o dobavi povratnega dovoljenja za priti nazaj iz starega kraja;
 - o dobavi potnih listov, bodisi jugoslovanskih ali ameriških;
 - izdelujemo vsa notarska dela za tu in stari kraj, kakor tudi prestave na slovenski in angleški jezik

Se priporočamo!

Amerikanski Slovenec
1849 WEST 22nd ST., CHICAGO, ILL.

